

Hoofdstuk 6

Leerkrachten en leesinstructie

Kenmerken leerkrachten

Tabel 6.1: Opleidingsniveau leerkrachten

Het merendeel van de Nederlandse leerkrachten (94%) geeft aan dat ze over een "university degree" beschikken (PABO diploma is bachelor status). In vrijwel alle landen hebben leerkrachten een twee- of driejarige opleiding aan college of universiteit (61%), ofwel een vierjarige bacheloropleiding (31%) voltooid.

Tabel 6.3: Geslacht, leeftijd en trendgegevens aantal jaren werkervaring.

Tabel 6.3: Geslacht, leeftijd en werkervaring van de leerkrachten

	Percentage leerlingen wiens leerkracht						Trendgegevens aantal jaren werkervaring in alle groepen	
	Geslacht		Leeftijd				2006	Verschil met 2001
	Vrouw	Man	29 jaar of jonger	30-39 jaar	40-49 jaar	50 jaar of ouder		
Nederland	68 (3,4)	32 (3,4)	26 (3,5)	19 (3,0)	19 (3,5)	36 (4,0)	17 (1,0)	0 (1,4)
Internationaal Gem.	83 (0,4)	17 (0,4)	15 (0,4)	30 (0,5)	30 (0,5)	25 (0,5)	17 (0,1)	0 (0,0)

Informatie afkomstig uit de leerkrachtvragenlijst.

( ) De standaardmeetfout staat tussen haakjes. Aangezien de resultaten zijn afgerond, kunnen sommige totalen inconsistent lijken.

Tabel 6.4:

Nederland heeft internationaal gezien het laagste aantal leerkrachten dat voltijd werkt (64%) en dus het hoogste aantal leerkrachten dat parttime werkt (36%).

Lesmaterialen

Tabel 6.5/6.6: gebruikte lesmaterialen

Zowel uit de schoolvragenlijst als uit de leerkrachtvragenlijst blijkt dat er verschillende materialen worden gebruikt bij het leesonderwijs. Leesboeken, tekstboeken (uit methodes), kinderboeken, tijdschriften en kranten worden als basis of als aanvulling op de methode gebruikt. Opvallend hierbij is het hoge percentage Nederlandse leerlingen op wiens school gebruik wordt gemaakt van computerprogramma's die leerlingen helpen bij het leren lezen (Nederland: 33% als basis, 50% als aanvulling. Internationaal gemiddelde 6% als basis, 37% als aanvulling). Ook het percentage leerlingen van wie de leerkrachten aangeeft minimaal wekelijks gebruik te maken van computersoftware voor leesonderwijs is in Nederland hoog (Nederland 26%, Internationaal gemiddelde 11%).

Tabel 6.7-6.9: gebruik van fictie en non-fictie voor leesonderwijs

60% van de Nederlandse leerlingen heeft een leerkracht die wekelijks de opdracht geeft om korte verhalen te lezen (Intern. gem. 70%), 85% krijgt de opdracht om boeken met hoofdstukken te lezen (Intern. gem. 37%), slechts 4% leest wekelijks een gedicht (Intern. gem. 37%) en slechts 1% van de leerlingen krijgt wekelijks de opdracht een toneelstuk te lezen (Intern. gem. 8%). Opvallend is dat er in Nederland een toename van 11% te zien is bij het totale gebruik van fictieve teksten tussen 2001 en 2006. In 2006 heeft 91% van de leerlingen een leerkracht die minimaal wekelijks de opdracht geeft een fictieve tekst te lezen.

Aan 47% van de leerlingen wordt wekelijks gevraagd een tekst te lezen met beschrijvingen van mensen, dingen of gebeurtenissen (Intern. gem. 49%), 19% van de leerlingen leest wekelijks instructies of handleidingen (Intern. gem. 19%) en 36% krijgt wekelijks de opdracht om kaarten, diagrammen en grafieken te lezen. Het percentage non-fictie teksten dat in de les wordt gebruikt, is niet significant veranderd tussen 2001 en 2006, het percentage non-fictie teksten dat minimaal wekelijks wordt aangeboden is wel gestegen (2001: 52%, 2006:59%).

Leesstrategieën

Tabel 6.10: Aandacht voor decoderen en woordenschat

De leerkrachten hebben gemiddeld minder dan 1 keer per week aandacht voor decodeervaardigheden, het uitleggen van nieuwe woorden in een tekst gebeurt gemiddeld dagelijks.

Tabel 6.10: Aandacht voor decoderen en woordenschat

	Percentage leerlingen wiens leerkrachten de volgende activiteiten ondernemen					
	Strategieën aanleren om klanken en woorden te decoderen			Nieuwe woorden in teksten uitleggen		
	Dagelijks	Wekelijks	< 1 keer per week	Dagelijks	Wekelijks	< 1 keer per week
Nederland	6 (1,8)	30 (4,4)	65 (4,7)	60 (4,1)	36 (3,9)	4 (1,5)
Internationaal Gem.	25 (0,5)	32 (0,6)	43 (0,5)	69 (0,5)	26 (0,5)	5 (0,2)

Informatie afkomstig uit de leerkrachtvragenlijst.

( ) De standaardmeetfout staat tussen haakjes. Aangezien de resultaten zijn afgerond, kunnen sommige totalen inconsistent lijken.

Tabel 6.11: Gebruik van leesstrategieën

Vraag leerkrachtvragenlijst: Hoe vaak laat u de leerlingen de volgende dingen doen voor de ontwikkeling van vaardigheden en strategieën op het gebied van begrijpend lezen? In de tabel is te lezen dat met name het vinden van de hoofdgedachte van een tekst en het uitleggen of onderbouwen van wat de leerling van een tekst heeft begrepen de strategieën zijn die de meeste aandacht krijgen van de leerkrachten.

Tabel 6.11: Gebruik van leesstrategieën

	Percentage leerlingen wiens leerkrachten hen vragen de volgende activiteiten te ondernemen						
	Hoofdgedachte van een tekst vinden	Uitleggen of onderbouwen van wat ze van een tekst hebben begrepen	Vergelijken tekst met persoonlijke ervaringen	Vergelijken tekst met andere teksten die ze hebben gelezen	Voorspellen verdere verloop tekst	Generaliseren of conclusies trekken	Beschrijven van de stijl of structuur van een tekst
Nederland	84 (3,4)	87 (2,9)	65 (4,7)	34 (4,1)	50 (4,5)	66 (3,6)	34 (4,0)
Internationaal Gem.	90 (0,3)	91 (0,3)	72 (0,5)	58 (0,5)	61 (0,5)	71 (0,5)	53 (0,5)

Data afkomstig uit de leerkrachtvragenlijst.

( ) De standaardmeetfout staat tussen haakjes. Aangezien de resultaten zijn afgerond, kunnen sommige totalen inconsistent lijken.

Verwerkingsactiviteiten

Tabel 6.15: Trendgegevens activiteiten na instructie

Het uitvoeren van een groepsproject als verwerkingsactiviteit na het lezen van een verhaal of tekst wordt in vergelijking met 2001 minder gebruikt door de Nederlandse leerkrachten.

Tabel 6.15: Trendgegevens activiteiten na instructie

	Percentage leerlingen wiens leerkrachten hen minimaal wekelijks							
	Mondeling vragen beantwoorden/samenvatting geven over gelezen tekst		Met elkaar praten over wat ze hebben gelezen		Iets schrijven over of naar aanleiding van een gelezen tekst		Groepsproject uitvoeren (toneelstuk, kunstproject)	
	Percentage 2006	Vershil percentage met 2001	Percentage 2006	Vershil percentage met 2001	Percentage 2006	Vershil percentage met 2001	Percentage 2006	Vershil percentage met 2001
Nederland	75 (3,9)	3 (5,9)	61 (4,5)	4 (6,4)	94 (1,2)	5 (3,1)	2 (1,1)	-16 (3,8)
Internationaal Gem.	89 (0,4)		68 (0,5)		89 (0,3)		18 (0,4)	

Data afkomstig uit de leerkrachtvragenlijst.

( ) De standaardmeetfout staat tussen haakjes. Aangezien de resultaten zijn afgerond, kunnen sommige totalen inconsistent lijken.

Huiswerk (leerkrachtvragenlijst)

35% van de Nederlandse leerlingen heeft een leerkracht die nooit leesopdrachten (voor welk vakgebied dan ook) als huiswerk geeft. In vergelijking met andere landen is dit veruit het hoogste percentage (Intern. gem. 5%). 42% van de leerlingen krijgt minder dan één keer per week huiswerk en ook dit percentage is erg hoog (Intern. gem. 12,6%). 22% geeft één of twee keer per week leesopdrachten als huiswerk. In de andere landen komt het geven van huiswerk veel vaker voor, 20% van de leerlingen krijgt drie of vier keer per week huiswerk en 36% krijgt elke dag een leesopdracht mee naar huis.